

ZUPEŁNY
KURS JĘZYKA ŚWIATOWEGO
„VOLAPÜK“

bez pomocy nauczyciela

z uwzględnieniem uchwał kongresu międzynarodowego w Monachium 1887

opracował

S. Kernmann

słuchacz inżynierii w szkole politechnicznej we Lwowie,
dyplomowany nauczyciel języka światowego.

TREŚĆ:

- I. GRAMATYKA.
- II. ĆWICZENIA PRAKTYCZNE (Z KLUCZEM).
- III. SŁOWNIK (1700 NAJWIĘCEJ UŻYWANYCH SŁÓW).

LWÓW.

NAKŁADEM KSIĘGARNI J. LEONA PORDESA
ulica Trybunalska l. 1.

1888.

85727-A.

85. 727-A. Esp-

~~~~~  
WSZELKIE PRAWA ZASTRZEGA SIĘ.  
~~~~~

PRZEDMOWA.

Motto: „Menade bal püki bal, nen
dä“ alik plo pük lomik!“

Schleyer J. M. datuvel volapüka.

Chcąc uczynić zadość wielokrotnym życzeniom Szan.
Kolegów, jakoteż licznych znajomych, opracowałem
na podstawie prawideł gramatyki polskiej i na pod-
stawie wykładów volapüku słuchanych we Wiedniu, ni-
eobiecniejszą gramatykę języka światowego, która może
służyć tak dla użytku początkujących, jak i dla bie-
głych w volapüku.

Starając się przedstawić całość przedmiotu jasno,
uniknąłem ile możności przytaczania licznych przykła-
dów, które są zbędnymi dla zrozumienia prostych za-
sad gramatyki języka światowego. Dalsze ćwiczenie
tego języka polega na tłumaczeniu ustępów lub ko-
respondowaniu*) w volapüku, co po kilkugodzinnej
pracy z pomocą gramatyki a przy pomocy słownika nie
wytwarza najmniejszej trudności.

*) *Volapükagased* wychodzący we Wiedniu ogłasza
w swoich numerach imiona korespondujących volapükistów
z rozmaitych krajów.

Dlatego też jako część II. niniejszej książki, podaję zbiór zdań łatwiejszych i trudniejszych do tłumaczenia, wszystkie jednak, każdy początkujący nawet, mając słownik pod ręką przetłumaczy bez trudności.

Oddając niniejsze dziełko do użytku publiczności, iż zaznaczyć muszę, że poczucie obowiązku nakazuje mi wystąpić w sprawie volapüku, który u nas za poznany, mimo że za granicą oddaje już znakomite usługi.

We Lwowie, w Listopadzie 1887.

Autor.

I.

Alfabet i wymawianie

(lafàb e sepük).

Alfabet volapüku posiada 28 głosek, z których 9 ma właściwą sobie wymowę.

a, ¹ä, (ee), b, ²c (dź), d, e, f, g, h, i, ³j (sz), k, l, m, n, o, ⁴ö (ö niem.), p, ⁵q (ch, tylko w imionach własnych), r, s, t, u, ⁶ü (ii), ⁷v (w), x, ⁸y (je), ⁹z (e).

Niemych głosek nieposiada volapük wcale.

Wymawianie: 1) Wszelkie samogłoski jak i słowa jednozgłoskowe wymawia się długo; za zatem: a czytaj jak aa, e czytaj ee, us (tam) czytaj uus...

2) Dwie obok siebie stojące samogłoski wymawia się osobno np. foetik czytaj fo-etik.

3. Przy słowach dwu lub więcej zgłoskowych kładzie się nacisk na ostatnią zgłoskę np. plofedd czytaj plofedd.

4) Kreska ˘ przedłuża brzmienie zgłoski np. teat˘ czytaj teaat; kreska ˙ skraca brzmienie np. lotel˙ czytaj lottel.

5) Wszelkie głoski wymawia się wyraźnie, i li tylko podług podanych prawideł.

6) Wymawianie i pisownia jest jednakową na całym świecie.

7) Volapük używa tylko liter łacińskich.

Ćwiczenie. alim (czytaj aalim) każdy; läb (czyt. leeb) szczęście; but but; cem (czyt. dzem) pokój; dom dom; egeló zawsze; fiám firma; Galizän (czyt. Galiceen) Galicya; helad peruka; if gdy; julel (szulel) uczeń; kanit śpiew; lanel anioł; mon pieniądz; nem imię; obik mój; söl pan; plofed profesor; Münqen*) (czyt. München) Monachium; redakel redaktor; spodakad karta korespondencyjna; teät téatr, us tam; pük mowa; vol świat; xol (ksol) wół; yanel (czytaj janel) dozorca domu; zigad (czyt. cigad) cygaro.

II.

Rodzajnik (laltig).

Gramatyka volapüku nie odróżnia rodzaj i nie posiada rodzajników. (Zgłoska el używana jako rodzajnik li tylko przy dosłownych tłumaczeniach [np. el tidel der Lehrer]).

Gdzie chodzi o wskazanie rodzaju, tam używamy dla rodzaju żeńskiego przyrostka ji, dla

*) Imiona własne pisze się podług ich własnej ortografii, w nawiasie wskazuje się jednak ortografią volapük'ską ich wymowę np. München (Münqen).

Uwaga. Dużą literą pisze się oprócz imion własnych, tylko wyrazy po kropce.

ni jakiego końcówki **os** np.: **tidel** nauczyciel, **jiti-**
b del nauczycielka*); **gudik** dobry, **gudikos** dobre.

Rzeczowniki bez przyrostka lub bez końcówki
są rodzaju męskiego.

Dla oznaczenia rodzaju męskiego zwierząt
używa się przyrostka **om**; np.: **kat** kot, **omkat**
okocur; dla rodz. żeńsk. **ji** zatem **jikat** kocica.

III.

Rzeczownik (subsät).

Tak jak w języku polskim, rozróżniamy
je w volapüku:

a) rzeczowniki żywotne np.: **men** czło-
wiek, **lotel** gospodarz, **nim** zwierzę.

b) rzecz. nieżywotne np.: **dom** dom, **bim**
drzewo, **bov** misa.

Kończówka **el** dodana rzeczownikowi nieży-
wotnemu tworzy rzeczownik żywotny, np.: **mag**
rysunek, **magel** rysownik, **kan** sztuka, **kanel**
sztukmistrz, **tid** nauka, **tidel** nauczyciel.

c) rzecz. zmysłowe np.: **neif** nóż, **glät**
szkło, **kap** głowa.

d) rzecz. umysłowe np.: **tug** enota, **tikäl**
duch, **kapäl** rozum.

Kończówka **äl** tworzy z rzeczownika zmysło-
wego rzeczownik umysłowy np.: **kap** głowa,
kapäl rozum, **men** człowiek, **menäl** ludzkość.

*) żona nauczyciela vom tidela.

e) imiona własne*) np.: Yohan Jan, Maria Marya.

f) imiona pospolite np.: pen pióro, julel uczeń, calablod kolega, datuvel wynalazca.

g) rzeczowniki zdrobniałe tworzy się przez dodanie końcówki **il**, **ül** lub przyrostka **sma** np.: zif miasto, zifil miasteczko, tim czas, timil moment, vom kobieta (pani) vomil kobietka, bel góra, smabel pagórek.

Przyrost **lu** dodany rzeczownikowi wyraża pogardę lub własność ujemną np.: sanel lekarz, lusanel fuszer, mud usta, lumud gęba, mot matka, lumot macocha, cím pokój lucém komora.

Przyrost **le** wyraża własność dodatnią lub stopień wyższy własności, właściwej rzeczownikowi np. lit światło, lelit błyskawica, masel majster, lemasel mistrz, zun gniew, lezun oburzenie.

Przyrost **ne** nadaje rzeczownikowi własność przeciwną np.: del dzień, nedel noc (neit), dut pilność, nedut lenistwo, flen przyjaciel, neflen nieprzyjaciel, fiéd wierność, nefiéd niewierność.

Kończówka **av** wyraża naukę, umiejętność; np.: glet wielkość, gletav nauka o wielkościach cz. matematyka, nim zwierzę, nimav zoologia....

Kończówka **öp** wyraża miejscowość; np.: bil piwo, bilöp piwiarnia.....

*) Mając do podania imię i nazwisko, tedy pisze się wpierw nazwisko a następnie imię np.: Ryłski Józef.

Deklinacya (deklinafal).

Rzeczowniki deklinuje się, dodając końcówki **a, e, i**, w liczbie pojed., **s, as, es, is** w l. mn.

	l. p. (banum)	l. mn. (plunum)
<i>cafel</i> urzędnik	1. cafel	1. cafels
	2. cafela	2. cafelas
	3. cafele	3. cafeles
	4. cafeleli	4. cafelelis

5. przypadek wyraża się przez przyp. 1. i głoską **o**, zatem: o cafel!

Rzeczowniki kończące się na **e, j, s, x, z**, nie przybierają **s** w l. mn.

Jakkolwiek wyrazów takich nie posiada volapük wiele, toć jednak mając wyraz taki kłaść w l. mn., wymawiamy wtedy ostatnią zgłoskę ostrzej np. os to, l. mn. **ós** (czyt oss) te.

Deklinacyę rzeczownikową posiada również przymiotnik, imiesłów, liczebnik, zaimek, wyraz bezokoliczny, przysłówek.

Przysłówek przybiera końcówkę 2go przypadku na pytanie **zkađ?** na pytanie **dokađ?** końcówkę przypadku 4go.

kiplad? gdzie?

kiplada? zkađ?

kipladi? dokađ?

np.: kiplada kömol nu? zkađ wracasz teraz? se kaén z techniki; kim luvokom us? kto krzyczy tam? yanel stróż; golob usi, idę tam.

Wyrazy złożone tworzy się za pomocą końcówki 2go przyp. **a, as**, rzadziej za pomocą

końcówki 4go przyp. **i**, lub głoski **o**, np. vol świat, pük mowa, volapük mowa świata, vöd słowo, buk książka, vödabuk słownik; flolatim (flol kwiat, tim czas) wiosna; hitatim (hit gorąco, tim czas) lato; flukatim (fluk owoc) jesień; nifatim (nif śnieg) zima.

Jeżeli nie powstaje dwuznaczność, łączymy wyrazy za pomocą **a**, zamiast końcówką **as**, np. bukatedel (zamiast bukastedel) księgarz (dosłownie kupiec książek). Słowo złożone nie może posiadać więcej jak 7 zgłosek; **jivolapükatidel** nauczycielka języka światowego. ^{1 2 3 4 5 6 7}

IV.

Przymiotnik (ladyèk).

Przymiotnik tworzy się z rzeczownika przez dodanie końcówki **ik** *) np.: gud dobroć, gud**ik** dobry (gudlik dobrotliwy), klif skała, klif**ik** skalisty, nat natura, nat**ik** naturalny, nèt naród, nèt**ik** narodowy.

Przymiotnik stoi zwykle za rzeczownikiem, do którego należy, wtedy jest nieodmienny; gdy zaś stoi przed rzeczownikiem (wtedy gdy kładziemy nacisk na przymiot) lub w poezyi, wtedy ma odmianę rzeczownikową.

*) Końcówki **lik**, **nik**, **sik**, wyrażają odcienia przymiotu; np. boad**ik** drewniany, boad**lik** drzewny, boad**nik** drzewiasty; stons**ik** kamienisty . . .

np.: *sam gudik* dobry przykład.
blägik nig czarny atrament.

1. sam gudik	blägik nig
2. sama gudik	blägika niga
3. same gudik	blägike nige
4. sami gudik	blägiki nig

1. sams gudik	blägiks nigs
2. samas gudik	blägikas nigas
3. sames gudik	blägikes niges
4. samis gudik	blägikis nigis

Jeżeli do jednego rzeczownika należy więcej przymiotników, wtedy kładziemy je po części przed, a po części po rzeczowniku; np.:

jäniks voms yunik
piękne młode panie

Stopniowanie przymiotników.

Końcówka stopnia wyższego jest *ùm*, stopnia najwyższego *ün*; np.:

dutik pilny	geilik wysoki
dutikùm pilniejszy	geilikùm wyższy
dutikün najpilniejszy.	geilikün najwyższy.
liegik bogaty	
liegikùm bogatszy	
liegikün najbogatszy.	

Podobnie można też stopniować i rzeczowniki, przysłówki i imiesłowy; np.:

söl pan	flen przyjaciel
sölùm większy pan	flenùm lepszy przyjaciel
söläun największy pan	flenün najlepszy przyj.
	gudiko dobrze
	gudikùmó lepiej
	gudiküno najlepiej.
	löföł kochając
	löföłum bardziej kochając
	löföläun najbardziej kochając

V.

Liczebnik (numavöd).

Liczebnik ma deklinację rzeczownikową i odmienia się podług tych samych prawideł, jak przymiotnik.

Volapük rozróżnia tak samo jak język polski rozmaite rodzaje liczebników, a mianowicie:

1. Liczebniki właściwe czyli główne
(stabanums).

bal 1	fol 4	vel 7
tel 2	lul 5	jöl 8
kil 3	mäl 6	zül 9

Liczebniki te (1—9) nie mają l. mn. Dodając do tych liczebników końcówkę l. mn. s otrzymujemy dziesiątki:

bals 10	fols 40	vels 70
tels 20	luls 50	jöls 80
kils 30	mäls 60	zöls 90

- 11 balsebal (dosłownie dziesięć i jeden)
 12 balsetel 21 talsebal (dwadzieścia i jeden)
 13 balsekil 37 kilsevel....
 14 balsefol
 15 balselul

100 tum, 200 teltum, 300 kiltum, 1000 mil
 1,000.000 balion, miliard baliad

bilion telion
 trylion kilion

np. 1888 mil jöltum jölsejöl

37.421 kilsevelmil foltum talsebal.

Uwaga. W celu tworzenia rodzaju żeńskiego i ni-
 jakiego używa się przyrostka **ji** lub końcówki **os**;
 np.: **jibal** jedna, **balos** jedno.

2. Liczebniki porządkowe (leodanums).

Urabiają się z liczebników głównych przez
 dodanie końcówki **id** np. **balid** pierwszy, **balse-**
telid dwunasty, **tumid** setny...

3. Liczebne przysłówki porządkowe (nums ladvelibik).

Tworzą się z liczebników głównych przez
 dodanie końcówki **ido**; np.: **balido** popierwsze
 (naprzód), **telido** powtóre....

4. Liczebniki podziałowe (nums dilama).

Tworzą się z głównych przez dodanie głoski
a; np.: **a bal** po jednemu, **a tel** po dwóch, po

dwa, po dwie, po dwoje, a kil po trzech, a balid każdy pierwszy (balid alik), a telid każdy drugi.

5. „Adverbia numeralia“
(nums denuama).

Urabia się z głównych przez dodanie końcówki **nà**; np.: balnà raz, telnà dwa razy, kilnà trzy razy, telsnà lepiej telsenà (dla lepszego brzmienia wstawia się **e**) dwadzieścia razy....

6. Liczebniki a raczej przymiotniki kończące się na **nalik**; jak np.: balnalik, telnalik, kilnalik odpowiadają wyrażeniom polskim: jednokrotny, dwukrotny, trzykrotny....

7. Liczebniki wielorakie cz. mnożne
(nums mödikamas).

Tworzą się z liczebników głównych przez dodanie **ik**; np.: balik jednaki, pojedynczy, telik dwojaki, podwójny, kilik trojaki, potrójny, balsik dziesięcioraki, dziesiętny, (kiliko trojakim sposobem....

8. Tak zwane rzeczowniki liczebne
(nums subsatik).

Mają końcówkę: 1) **èl** jak np.: lalèl jedynka, balèl dwójka; 2) **dil***) np.: luldil piąte (używane w ułamkach) $\frac{3}{4} = \text{foldils kil}$.

*) **dil** oznacza dosłownie część.

9. Tzw. Czasowniki liczebne,

Liczebniki główne z końcówką wyrazu bezokolicznego **ön**, np.: **balön** pojednać, **tölön** podwoić, **kilön** potroić (upojedyniezyć **ükön**).

Przykłady (Sams).

Jöl e lul **binoms** balsekil ośm a pięć jest trzynaście, albo jöl **umo** (mödikumo) lul **mekoms** balsekil ośm więcej pięć robi trzynaście **düp tel** (albo **telid**) druga godzina; **el su glok** lub **tel len glok** druga na zegarze. ^t
düp lafik pół godziny.
foldil düpa kwadrans.

VI.

Zaimek (pönóp).

Zaimek dzieli się tak jak w języku polskim na 6 klas:

1. Zaimki osobiste (pösodiks)

ob ja	obs my
ol ty	ols wy
om on	oms oni
of ona	ofs one
os ono	ós one
on ktoś (franc. on, niem man).	
ok się (zaim. zwrotny)	oks się (więcej).

2. Zaimki dzierżawcze (pönóps labedik).

obik	lub	oba	mój	obsik	lub	obsa	nasze
olik	„	ola	twój	olsik	„	olsa	wasze
omik	„	oma	jego	omsik	„	omsa	ich
ofik	„	ofa	jej	ofsik	„	ofsa	ich
osik	„	osa	jej	ósik	„	onsa	ich
okik	„	oka	swój				

3. Zaimki wskazujące (pönóps jonik).

üt	on, ona, ono	üt	tensam, tenże
ot	} takowy	at	} ten-a-o, tenże
öt		ät	
et	} ów, owa, owo	it	} sam-a-o
eit		ièt	
som (ik)	} taki-a-e		
söm (ik)			

Przykłady (Sams): Ten mąż, ta kobieta i toot dziecko: *Ats man, vom e cil*. Słońce i księżyc sąsa gwiazdy, ono jest większe niż **on**, Sol e munu binoms stels, sol binom gletikum ka **mun**.*)

4. Zaimki pytające (pönóps sökönà).

Kim? kto; (jiki? lub kif? dla rodzaju żeńsk),
Kis? co? **Kióm?** który? **kióf?** która? **kiós?** które?;
kimik? jaki?....

5. Zaimki względne (pönóps getefamik).

Kel kto, co.

*) Dla jasności zdania, kładziemy rzeczownik po raz wtóry.

3. Zaimki nieoznaczone (pönóps nefümik).

mon lub èk ktoś	valik (s)	wszystek
omonik lub nèk nikt	bós	coś
malik lub àlim każdy	nós	nie
emembal pewien		
mans kilka (bez rzeczownika)		
manik (s) kilka (z rzeczownikiem)		
mödiks wiele		
ememödiks mało.		

Co się tyczy oznaczenia rodzaju (przez **ji** i **os**), jakoteż i deklinacyi *) to mają tu ważność te same prawidła, o których wspomniałem przy przymiotnikach.

Przykłady (Sams).

Benods votikelas (votikas) dobrodziejstwa
mianych.

At binom dom flena omik, ab no **okik**.
To jest dom przyjaciela jego, lecz nie jego
własny.

Ats fidoms bodi ed ets dlinoms vini. Ci
jedzą chleb a tamci piją wino. **Atos no binos**
mönik (o) to nie jest ładne.

*) 1. ob, 2. oba lub **de ob**, 3. obe lub **al ob**,
4. obi. — 1. obs, 2. obas lub **de obs**, 3. obes lub
4. obis.

Tidel, keli sevob lonedo, binom säto gudik nauczyciel, którego znam oddawna jest dość dobry.

Kimi vokol? — **yaneli.** Kogo wołasz? — **stróža.**

VII.

Czasownik (velib).

a) Końcówki koniugacyjne czyli osobowe wskazują liczbę i osobę; takimi są: **ob, ol, om, of, os, on, ok, obs, ols, oms, ofs, ós, oks.**

b) Przyrostki wskazujące czasy: strony czynnej: **ä, e, i, o, u;** formy długotrwałej: **ai, äi, ei, ii, oi, ui;**

strony biernej **pa, pä, pe, pi, po, pu;**

c) Końcówki wskazujące tryby i imiesłowy: **öd, öl, ös, öv, öx, öz.**

Dla szybszego zapamiętania form koniugacji zestawilem tablicę podającą wszystkie czasy i tryby.

Wyraz bezokoliczny (subsatabid) tworzy się z rzeczownika, dodając temuż końcówkę **ön** np. **löf** miłość, **löfön** kochać.

Supinum (diseinabid) urabia się z wyrazu bezokolicznego przez dodanie zgłoski **al** np. **al lifön** aby żyć.

Strona czynna.

Tryb oznajmujący. Czas teraźniejszy urabia się przez dodanie zaimka osobowego pierwiastkowi, a zatem: 1. löf**òb**, 2. löf**òl**, 3. löf**òm**, 3. löf**òf**, 3. löf**òs**, 3. löf**òn**, 1. löf**òbs**, 2. löf**òls**, 3. löf**òms**

1. löf**òb**ok ja kocham się lub löf**òb** **òbi**,
1. löf**òbs**ok lub löf**òb**oks kochamy się.

Czasy następne przybierają prócz zaimka, przyrostki ä, e, i, o, u.

Tryb warunkowy urabia się przez dodanie do czasów trybu oznajmującego końcówki öv.

Tryb życzący urabia się przez dodanie do czasów trybu oznajmującego końcówki ös.

Tryb łączący urabia się przez dodanie do czasów trybu oznajmującego słówka „-la“ (z łącznikiem).

Tryb rozkazujący urabia się przez dodanie do czasów trybu oznajm. końcówki öd (öz).

Tryb miesłowy urabia się przez dodanie końcówki öl.

Czynność długotrważącą (częstotliwą) wyraża się w czasie teraźn. przez przyrost ai, i w innych przez wstawkę i lub przez tryb oznajmujący i przez słówka **kösömo** zwykle, lub **egelo** zawsze, n. p. **aidlinob** = dlinob **kösömo** = **aidlinob egelo** pijam (piję zwykle).

Strona bierna urabia się ze strony czynnej przez dodanie głoski **p** do odpowiednich czasów (do czasu teraźniejszego **pa**).

Formę pytającą (säkabid) wyraża się przez słówko **li-** np. **li-sevob?** znam ja? (nacisk na **li**) lub **sevob-li?** (**li** tu bez nacisku).

Uwaga. Zamiast **sevol-li?** lepiej jest mówić **li-sevol?**

Używając trybu łączącego wraz z formą pytającą, kładziemy „**li**“ zawsze przed „**la**“ lub dodajemy **li** innemu wyrazowi np. **no sevob-li-la?** albo **nò-li sevob-la?**

Chcąc stawić pytanie znaczące i z naciskiem tedy kładzie się **li** osobno np. **Li kösel labom jigami jönik?** czy kuzyn ma piękną oblubienicę?

W pytaniach potocznych jak np. **kisi mekol?** co robisz jest zbyteczne **li**.

Chcąc jednak to pytanie ostrzej i z naciskiem wyrazić, tedy powiemy: **kisi-li-mekol?** co ty robisz?!

Imiesłowy czasowników nieprzechodnich („intransitiva verba“). Czasowników tych używa się w volapüku tylko w stronie czynnej; przeto: stworzony **elemeköl** a nie **pelemeköl**

umarły **edeilöl** a nie **pedeilöl**

przyniesiony **eblinöl** a nie **peblinöl**.

Imiesłowy mające charakter rzeczownikowy jak np. uwięziony (więzień) **pefanölmö** zamieniają **öl** na **el**; a zatem: **pefanel**; **pevunelle** ranny.....

Gerundium **pölöfölos binos** (**binos pölöfö**) jest do kochania.

Gerundivum **pölöföl** (pewien, który) jest
bdo kochania.

Stosunek zawisłości ma zastosowanie
tylko w l. mn. i wyraża się przez:

1) **balvotik** jeden drugiego,

2) **balvoto** nawzajem,

3) zaimek osobisty w 3im lub 4ym przypadku

l. mn.: **obes, oles, omes** i **obis, olis, omis**;

mp.	sevobs	balvotik	} znamy się nawzajem (jeden drugiego)
salbo	"	balvoto	
"	"	obis	

szas **sevobsok** (sevokobs) znamy się samych; **dä-**
moms okes nevelo, nigdy sobie nie szkodzą.

Uwaga. Przyrost **le** wzmacnia wrażenie lub czynność,
przyrost **lu** zmniejsza np. **litön** świecić, **lelitön**
błyskać, **dlinön** pić, **ludlinön** upajać się, **vokön**
wołać, **luvokön** krzyżeć, **givön** dać, **lugivön**
pożyczać, **logön** patrzeć się, **lulogön** gapić się.

Słówka posiłkowe są: **labön, binön,**
wödön, mieć, być, stać się.

VIII.

Przysłówki (ladvelibs).

1. Za czasownikiem ma przysłówek końcówkę
przymiotnikową **ik**; np.: **galit kanitom jönik**, sło-
w^o **wik** śpiewa pięknie.

2. W pewnych wypadkach, dla uniknięcia
dwuznaczności, lub gdy przysłówek stoi bez

czasownika, wtedy ma końcówkę **iko**; np.: Liko golos ole? Gode lobi gudiko. Jak ci (Panu) się powodzi? Chwała Bogu dobrze.

3. Kończącą **o** przyjmuje również stopień wyższy i najwyższy, gdy tego wymaga wyrażność np. dutikumo pilniej, dutiküno najpilniej.

Główne przysłówki są:

ba, bo około, w przybliżeniu, **ca** może, pewnie
bäkivéd w tył
bisé, bivéd naprzód
bizendelo przed południem
pozendelo po południu
benó dobrze
deto, detiko w prawo
nedeto w lewo
denu powtórnie
diso pod
disived w bok
don nadół
didó naturalnie
egefo, semöpo gdzieś
neegefo, nesemöpo nigdzie
elso przedtem zwykle
foviko natychmiast, w tej chwili
füd (o) kiedyś, w przyszłości
ge nazad — **gö** nawet
glato, glatik (o) darmo, gratis
inó, linedo wewnątrz,
jünu dotąd, dotychczas

latik (o), **nesun** późno
sun (o) wnet, wkrótce
lino, **zo** naokoło
löpo (ik) u góry
lonedo długo
lenó żadną miarą
leigo, **leiko** nawzajem
levemo nadzwyczaj
nu, **nü** teraz, właśnie, obecnie
senedó, **seo** zewnątrz
sikod (o) dlatego, przeto, a zatem
sotim (o) czasami, kiedy, niekiedy
suso, **susived** do góry
tän (o) potem, następnie
te tylko
tefó co się tyczy
ti prawie
tiem (o) wtedy
töbo zaledwie
tog (o) zarazem
tosna, **atosna** tym razem
vätopo wszędzie
vanlik (o) nadaremnie
vem bardzo, dosyć
vo prawdziwie
votiko inaczej
voto tedy
za około, blisko
ze dosyć
zelado na pewno.

Znane nam znaczenie przyrostków **a, ä, e, i, o, u**. Możemy za pomocą tych przyrostków tworzyć następujące przysłowki czasu np.:

del dzień, delo dniem	vig tydzień, vigo tygodniem
adelo tym dniem	avigo tym tygodniem
ädelo wczoraj	ävigo zeszłego tygodnia
edelo przedczoraj	evigo przed minionym tygodniem
idelo przed przedwczoraj	ivigo przed dwoma tygodniami
odelo jutro	ovigo w przyszłym tygodniu
udelo pojutrze	uvigo za dwa tygodnie
gödelo rankiem	zendelo południem
vendelo wieczorem	neito nocą
	zeneito północą
mulo miesiącem	yelo rokiem

IX.

Przymyki (pläpòds).

Przymyki stoją zawsze przed rzeczownikiem. Na pytanie *gdzie?* lub *z kąd?* rządzą przypadkiem pierwszym np. **in jul** w szkole.

Na pytanie *dokąd?* rządzą przyimki przypadkiem czwartym np. **in juli** do szkoły.
Golob ini fot, idę do lasu (albo in foti).

Oto są główne przyimki:

äl löpo, ed äl diso w górę i w dół	öve nad (miejscowo)
bevü między	ovü nad
bif przed (miejscowo)	öned pod (poddany)
bü, büf przed (czasowo)	plä oprócz
bu, buf przed (pierwszeństwo)	plö (s) zewnątrz
dem (ü) przez, wskutek	pla (s) zamiast
dis pod (miejscowo)	plu nad
dö od, nad	po za, w tyle
kol przeciw (kierunek)	pos po (czasowo)
kom przed (w obecności)	sis od
kos przeciw	sumü z wyjątkiem
linedü w obrębie (miejscowo)	ta przeciw (nieprzyjacielsko)
ma na mocy	üno w przeciągu (czasowo)
	za około, zu do tego

X.

Spójniki (konyùns).

büfo nim	deno mimo to
dat aby	ga przecież tylko
ibo bo, ponieważ	du podczas
ibö bo? ponieważ?	dü podczas gdy

na, nag po
do gdyby
tos mimo
son nietylko
ni—ni ani ani

ä—ä, äd—äd jaki—jaki
ye, yed lecz
noe—soi nietylko—lecz
także

XI.

Wykrzykniki (lintelék).

ag! ach!
adyö! bądź zdrów!
bafö! brawo!
bafünö! brawissimo!
dusö! powoli!
eko! patrz, tu!
fi! fe!
gololöz! ruszaj!
isö! tu!
lifö! niech żyje!
lü! słyszysz tam!
maj (o)! marsz!

milö! do milion!
mofö! mö! precz!
o! oh!
ö! ej!
püdö! cicho!
sö! takedö! cicho!
spido! szybko!
stopö! stój!
susö! na nogi!
yo! wesoło!
yu! na pomoc!

Przecinkowanie.

1. Przecinka i kropki używa się w volapüku często, dla unikania długich zdań
2. Średnika używa się rzadziej.
3. Wykrzyknika używa się po trybie rozkazującym i życzącym, jak również po 5tym przypadku i przy wykrzyknikach.

4. Cudzysłowu „—“ (nie „—“) używa się, przytaczając imię (słowo obce), zaś „—“ przytaczając słowa mówiącego.

5. Zamiast i t. d. pisze się

Nauczony doświadczeniem, zwrócę na tem miejscu uwagę początkujących na błędy, które robią częściej, nie mający jeszcze wprawy w poprawnem tłumaczeniu:

1. Opuszczanie końcówki 4go przyp. i (is) np. labob düneli (nie dünel) mam służącego.
2. Opuszczanie końcówki deklinacyjnej przymiotnika stojącego przed rzeczownikiem.
3. Używanie 2go i 3go przypadku przy rzeczownikach, które poprzedza przyimek.

Na II-gim kongresie volapükistów w Monachium (6--9 Sierpnia 1887 r.) uchwalono: *)

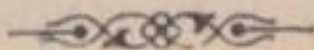
1. Znak ˆ zastępujący literę h i znaki „wcięte“ zastępujące ä, ö, ü, nie będą więcej używane; głoska h pisana będzie tak jak w języku łacińskim; głoska ch przychodząca li tylko w imionach własnych pisać się będzie jak q.
2. Imiona własne pisać należy podług ich własnej pisowni, sposób wymawiania ich podaje wyraz w klamrze np. München (Münqen).

*) Patrz: „Volapükabled zenodik“ wrzesień 1887. Dodatek do „Volapükagased“ październik 1887.

3. Dla utworzenia rodzaju żeńskiego, używa się przyrostka **ji** bez łącznika (a zatem **jitidel** a nie **ji-tidel**); przyrost **of** wychodzi z użycia. Dla oznaczenia rodzaju męskiego zwierząt służy **om**.
4. „Pan“, „Sie“, „Vous“ należy tłumaczyć przez **ol** (ty); **ons** wychodzi z użycia.
5. **W przyszłości nie robić więcej żadnych poprawek.**

Jakkolwiek szanowny czytelnik, przeczytawszy gramatykę może odrazu przystąpić do tłumaczenia większych ustępów, do czytania gazet volapük'skich itp. (z początku z pomocą słownika *), toć jednak dla zaokrąglenia całości jakoteż, aby przekonać uczącego się kilka godzin volapüku, że poprawnie potrafi tłumaczyć, umieściłem kilka ćwiczeń, do których dodałem klucz.

*) Najnowszy słownik (niem.-vpk. i vpk.-niem.) wynalazcy Schleyera zawiera 20.000 słów. Słowników obszernych w języku polskim nie posiadamy jeszcze obecnie; słownik obszerny wyjdzie dopiero w sierpniu b. r.

CZĘŚĆ II.

ĆWICZENIA PRAKTYCZNE.

A decorative horizontal line with four small dots in the center.

I

Cwiczenie 1.

1. Jestem uczniem.
2. Jesteś dobrym.
3. On jest dzieckiem.
4. Jesteśmy ubodzy.
5. Bóg jest dobrotliwy.
6. Synowie są posłuszni.
7. Oni są przyjaciółmi.
8. Ojciec jest bogaty.
9. Człowiek ma duszę.
10. Ty masz pióro.
11. Ja mam stół i krzesło.
12. Kolega ma ołówek.

Cwiczenie 2.

1. Fortepian siostry jest piękny.
2. Przy-
nieś lichtarze i lampę.
3. Góry Galicyi są wy-
sokie.
4. Rośliny mają liście.
5. Liście drzew
są zielone.
6. Bóg pomaga ludziom cnotli-
wym.
7. Matka daje córkom chleba.
8. Zwie-
rzęta mają jedną głowę i cztery nogi.
9. Mówię już językiem światowym.
10. Gdy byłem
w mieście, zarabiałem dwa guldeny i jeszcze
kilka krajcarów.
11. Czy myślisz często o vo-
lapüku?
12. Czy czytałeś artykuł ze Lwowa

o klubie volapükistów? **13.** Członkowie klubu volapükistów odpowiadają na wszelkie listy volapük'skie.

Cwiczenie 3.

1. Tam już dostać można wody zdrowej. **2.** Dostałem list od mojego nauczyciela. **3.** Będę cię oczekiwał dziś napewne. **4.** Mamy 7 dni w tygodniu a 365 w roku. **5.** Napisałem wczoraj korespondentkę do brata. **6.** Będę jadł jabłka i gruszki. **7.** Kobiety piją kawę, mężczyźni piją piwo i wino. **8.** Dowidzenia! na przyszły rok wrócę. **9.** Komu dasz piękne kwiaty? dzieciom przyjaciela. **10.** Jak się nazywają dni tygodnia? **11.** Dnie tygodnia są: poniedziałek, wtorek, środa, czwartek, piątek, sobota, niedziela. **12.** Miesiące roku są: styczeń, luty, marzec, kwiecień, maj, czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień, październik, listopad, grudzień.

Cwiczenie 4.

1. Szkoda, że nie będziecie na początku przedstawienia. **2.** Co robiłeś tak długo we

Wiedniu? **3.** Dzieci lubią owoce z ogrodu i zieloność lasu. **4.** Jaka jest pogoda? pada deszcz i śnieg. **5.** Koń jest większy niż krowa, krowa jest większą niż owca. **6.** Czy odwiedzicie tego starca? Ten człowiek jest najstarszym w naszym mieście. **7.** Noce zimowe są dłuższe niż dni. **8.** Ruszaj do miasta i przynieś mi listy? **9.** Czy nie zajmujesz się językiem świata? **10.** Czego szukasz? ach, nieszczęście, zgubiłem moje pieniądze. **11.** Stajnia należy do nas, stajnia do ojca. **12.** Czy pan nie palisz? kupię cygara.

Cwiczenie 5.

1. Kelner! przynieś mi séra, masła i chleba; nie mam zapałka. **2.** Dzień dobry mój Panie! pójdzie pan na przechadzkę? nie panie. **3.** Co mówisz? Czy nie rozumiesz mnie? **4.** Miałem ból zębów, nie mogłem przyść. **5.** Która jest godzina? Gdzieś kupił ten czarny kapelusz. **6.** Pij z tej szklanki; przyniosę ci także talerz, nóż i widelec. **7.** Dzisiaj jest ciepło, wczoraj było zimno. **8.** W lecie jest dużo kwiatów w naszym ogrodzie. **9.** Co będą grać

pojutrze (w teatrze)? **10.** Czy nie potrzebujesz (Pan) szwedzkich zapalek? **11.** Zadania które dałem są trudne. **12.** Zrób tłumaczenie bez błędów.

Ćwiczenie 6.

1. Kogo wołasz? podpisanego. **2.** Dziękuję ci (Panu) bardzo, nie mam czasu. **3.** Gdzie mieszkasz, panie inżynierze? **4.** Czy mówisz po francuzku? Nie, lecz nasz ojciec mówi po francuzku i po angielsku. **5.** Volapük jest najłatwiejszym ze wszystkich języków. **6.** Nie ten jest najszczęśliwszy, kto ma dużo skarbów, lecz ten kto jest zadowolonym. **7.** Żadnego człowieka nie można, nazwać szczęśliwym przed śmiercią. **8.** Nie jest ładnie chwalić siebie samego. **9.** Rozmaite drogi prowadzą do celu. **10.** Spóźniłeś się, nauka volapüku już się rozpoczęła. **11.** Bez pomocy Bożej, osiągnąć nic nie możemy. **12.** Kto się uczył pilnie reguł i słówek téj książeczki i przetłumaczył uważnie wszystkie ćwiczenia, poznał jak jest pięknym i łatwym językiem świata.

Ćwiczenie 7.

1. Wiele kosztuje kilogram cukru? 2. Kilogram kawy kosztuje 95 centów. 3. Wiadomo, kawa kosztuje więcej niż cukier, lecz wino więcej niż piwo. 4. Chcę kupić $\frac{1}{4}$ klg. séra i $\frac{3}{4}$ klg. masła. 5. Przychodzisz zawsze późno. 6. Kiedy przyjdzie profesor? 7. Dlaczego nie zwilżają dróg miasta naszego? 8. Kup węgla! oto pieniądze potrzebne. 9. Co chcesz pić? czy mogę służyć wodą świeżą. 10. Dziękuję! przeziębilem się. 11. W przeciągu kilku tygodni uuczysz się tego języka światowego. 12. Katalog volapükistów najgornajgorliwszych wyjdzie wkrótce.

Ćwiczenie 8.

1. Pan nie palisz? 2. Kiedy odejdzie pociąg pospieszny? O godzinie 6tej minut 13 i 20 sek. 3. Żałuję, nie mogę przyjąć twego (pańskiego) przyjacielskiego zaproszenia. 4. Wiele kosztuje metr tego czarnego sukna? 5. Poszlę panu gazetę, nie mając czasu, aby do Pana pisać. 6. Czego sobie życzysz? są do wynajęcia umeblowane pokoje. 7. Mam do

pana prośbę: bądź pan tak dobrym powie-
 dzieć mi, która droga jest najlepszą. 8. Czci-
 godny Panie! Zasyłam ci moje najlepsze ży-
 czenia na nowy rok. 9. Życzę szczęśliwej po-
 dróży. 10. Muszę odejść. Bądź zdrów! która
 godzina? 11. Kochani rodzice! Od 20 t. m.
 mieszkam na ulicy Leona Sapiehy l. 21, na-
 przeciw techniki. Jak się wam obraz podobał?
 12. Cieszył się bardzo, gdy mu powiedziałem,
 że ty zisiaj djeszcze przyjdiesz.

II

1. Bardzo trafnie.

Urzędniczka pocztowa: »List ten
 jest za ciężki, przeto musicie jeszcze jedną
 markę przylepić.

Chłop: Ale wtedy będzie on jeszcze
 cięższy.

2. W restauracyi.

Kelner: «Miałeś pan pieczeń ze sałatą,
 wynosi 90 centów, a co masz pan więcej?»

Gość: «Wielki apetyt!»

3. Niepotrzebna prośba.

Lekarz: «Jeszcze jedno radziłbym panu
 usilnie: nie pijże mi pan piwa za wiele!»

Pacjent: «O nie panie doktorze! nie
 miej pan troski! — tego mi nigdy nie będzie
 szła za wiele!»

4. W warsztacie szewca.

Gość: «Zobacz majstrze, jaką oddałeś
 robotę: Podeszwy są jeszcze jak nowe, a przy-
 szwa się już rwie».

Szewc (głęboko zamyślony): «Hm, hm!
 tak, tak, muszę na przyszły raz dać nieco
 słabszą podeszew».

I

„KLUCZ“.

Pläg 1.

1. Binob julel. 2. Binol gudik. 3. Binom cil. 4. Binobs pöfiks. 5. God binom gudlik. 6. Sons binoms lobedik. 7. Binoms flens. 9. Men labom lani. 10. Labol peni. 11, Labob tabi e stuli. 12. Calablod labom stibi.

Pläg 2.

1. Pianofod jiblodā binom jönik. 2. Bli-
nolöd litakipis e litapoli! 3. Bels Galizāna bi-
noms geitik. 4. Plans laboms bledis. 5. Bleds
bima binoms glünik. 6. God yufom menes tu-
gik. 7. Mot (jifat) givof bodi jisonēs. 8. Nims
laboms kapi bal e futis fol. 8. Volapükob ya.

10. Ven äbinob in zif, ämelidob obe vadelo
 flonis tel, e nog klüzüfis anik. 11. Li-tikol
 ofen len volapük? 12. Li-äliladol laltügi se
 Lemberg dö volapükelasklub? 13. Kopanals
 volapükelaskluba gepükoms su volapükiks
 peneds valik.

Pläg 3.

1. Us ya al getön kanon vati saunik.
 2. Egetob penedi de tidel obik. 3. Ovaladob
 oli adelo us zelado. 4. Labobs deli vel in vig
 e kiltum mäselul in yel. 5. Epenob adelo
 blode spodakadi. 6. Ofidob apodis e bünis.
 7. Voms dlinofs kafi, mans dlinoms bili e vini.
 8. Denulogö! oyelo ogekömob. 9. Kime ogi-
 vol flolis jönik? ciles flena. 10. Liko nemoms
 ok dels viga? 11. Dels viga binoms: mundel,
 tusdel, vesdel, dëdel, flidel, zädel, soldel.
 12. Muls yela binoms: 1. yanul, 2. febul,
 3. mäzul, 4. apul, 5. mayul, 6. yunul, 7. yulul,
 8. gustul, 9. setul, 10. otul, 11. novul, 12. de-
 kul; (końcówka **ul**) albo 1. **balul**, 2. **telul** itp.

Pläg 4.

1. Däm, das no obinols beginü damata.
2. Kisi emekol so lonedo in Wien (Vin)?
3. Cils löfós flukis de gad e glüni fota.
4. Lik binom stom? lömibos e nifos.
5. Jeval binom gletikum ka kun, kun binom gletikum ka jip.
6. Ovisitols-li bäledani at? Binom man bäledikün zifa obsik.
7. Neits nifatima binoms lonedikum ka dels.
8. Gololöz in zifi e debli-nolöz obe penedis!
9. No li-jäfol volapüki?
10. Kisi sükol? ag neläbi, epölüdob monis obik.
11. Fonad lönom obes, jevalöp fate.
12. No li-smokol? olemob zigedis.

Pläg 5.

1. Bötel blinolöd obe fömadi, milegi e bo-di; no labob filäbi.
2. Deli gudik, söl! li-ospatol? no, söl!
3. Liko sagol? No li-kapälol obi?
4. Älabob tutadolis. no äkanob kömön.
5. Döp kimik binom? Kiöp li-lemol häti at blägik?
6. Dlinolöd se glöt at, oblinob oli i smabovi, neifi e foki.
7. Adelo binos vamik, ädelo äbinos kalodik.
8. In hitatim binos flols

mödik in gad obas. **9.** Teatapled kimik obinom udelo? **10.** Li - nedol filäbis svedik? **11.** Sugivs kelis egetoms, binoms fikulik, **12.** Mekolöd lovepolami nepöko?

Pläg 6.

1. Kimi vokol? pedisopenöli. **2.** Danob ole vem no labob timi. **3.** Kö lödol, nügenel obik? **4** Li- pükol flentik? No, ab fat obsik pükom flentik e nelejik. **5.** Volapük binom nefikulikün pükas valik. **6.** No ut binom läbikün, kel labom divis mödik, ab ut, kel binom kotenik. **7.** Meni nonik*) kanon nemön läbik bü deil. **8.** No binos jönik, lobokön iti. **9.** Vegs mödik dukoms al zeili. **10.** Elatob, volapükatid ya ebeginom. **11.** Nen yuf Goda kanobs nos rivön. **12.** Kel estudom elenadom dutliko e vödis bukila at ed elovepolom senitiko plägis valik, elesevom, lio jönik e nefikulik binom volapük.

*) Podwójnem przeczeniem wyraża się w volapük twierdzenie.

Pläg 7.

1. Limödo kostom miglam juga? 2. Miglam kafa kostom klüzüfis zülselel. 3. Pesevo, kaf kostom luumo ka jueg, ab vin umo (mödikumo) ka bil. 4. Vilob lemön foldili bal mlglama fömada e foldilis kil miglama (kil) miglega. 5. Kömols egelo nesuno. 6. Kiüp ekömom plofed? 7. Kikod no vatom sütis zifa obsik? 8. Lemolöd kolati! eko moni zesüdik! 9. Kisi vilol dlimön? li-kanób dünön ko vat flifik? 10. Danob! elukalodobok. 11. Üno vigs anik olenadolok plobo volapüki. 12. Lised volapükelas zilikün opubom lesuno.

Pläg 8.

1. No li-smokol! 2. Kitün omovegom vifalezug? Düp mälid, minuts balsekil e sekuns tels. 3. Pidob, nokanol lensumön vüdamma flenik ola. 4. Limödo kostom met klöfa blägik at? 5. Opotob ole gasedis, no laböl timi al penön ole. 6. Kisi vipol? pafökodutoms ces pemöböl. 7. Labob begi len oli: binolöd so gudik, obe al sagön, veg kiom bi-

nom gudikün. 8. O söl palestimöl! Sedob ole vipis oba gudikün al nulayel! 9. Tävi läbik vipob! 10. Mütob golön. Lädyulö! düp kimik binom? 11. O pal pelöföl! Sis telsid amula lödob in Leona Sapielhy süt nüm telsebal', ta kaen. Liko äplidomokols mag? 12. Ägälom vemo, ven äsagob ome, das okö mol nog adelo.

II

1*). Vemo velätlk.

Jipotat: «Pened at binom vetik, mütol klebön nog mäki bal».

Felel: «Ab vo tän obinom nog vetikum».

2*) In staud.

Bötel: «Elabol loeti ko säläd: mekos klüzüfis züls, — e kisi labol nog?»

Lot: «Pötüti gletik!»

3*) Beg nezesüdik.

Sanel: «Nog balosi] konsälob - la ole dlaniko: leno dlinolöd bili tu mödiki!»

Pösanel! «O no söl dokel! no labolöd kudi! — tu mödik bil vedom obe nevelo!»

4*) In vobacem jukela.

Lot: (bonedel = kundman) «Ekö, o masesel! vobi kimik eblünol: butadisöps binoms nog äs nulik, ed ya löpiskit slitomok».

Jukel (dibiko siämöl): «O, ö! si, si, müto tob givön boso fibikumi butadisöpi naedo».

*) Se „Humoristik“ Kniele'a.

SAMS STÜLIK.

(Przykłady stylistyczne).

1

Darmstadt (Hesän) 1888 ¹⁾ XII. 14.

Söl löfik ²⁾!

Eliladob ³⁾ ko gäl ⁴⁾ gletik, das estabol ⁵⁾ vpa-klubi, kela kopanals binoms studels lejula ⁶⁾ usik ⁷⁾. Pküatob ⁸⁾ dö vpk. in lejul isik sis ⁹⁾ balsul.

Estabob is vpa-klubi, labob nu kopanal is 180.

Vipob ¹⁰⁾ vemo panunön ¹¹⁾, va ¹²⁾ in lejul usik pük pükatas binom te deutik u no. Binöl gletavel, obinob vemo danik ole, if ope nol obe nemis plofedas gletavak usi, pato ¹³⁾ uta ¹⁴⁾ tidöl geometi bepenöl ¹⁵⁾.

Glibdo ¹⁶⁾ oli e kopanal is kluba olik.

D. o. ¹⁷⁾

M. R. dl. ¹⁸⁾ ä plofed löpitidel ¹⁹⁾ e cif ²⁰⁾.

¹⁾ Volapükiści piszą wpierw rok, następnie miesiąc i dzień; ²⁾ piszą też: **Söl! O söl! Söl vemo palestimöl!** (Wielce Szanowny Panie!), **O söl ledinitik!** (Czcigodny Panie!); do kobiet: **O vom!** (Pani!)..., **O vomül!** (Panno!)..., ³⁾ **liladön** czytać; ⁴⁾ **gäl** radość; ⁵⁾ **stabön** założyć; ⁶⁾ **lejul** szkoła wyższa, akademia; ⁷⁾ **usik** tamty; ⁸⁾ **pükat** wykład; ⁹⁾ **sis od**; ¹⁰⁾ **vip** życzenie; ¹¹⁾ **nun** wiadomość; ¹²⁾ **va** czy; ¹³⁾ **pato** szczególnie; ¹⁴⁾ **ut** ten; ¹⁵⁾ **geomet bepenöl** geometrya wykreslna; ¹⁶⁾ **glidön** pozdrawiać; ¹⁷⁾ **D. o.** tj. **divodikün ola** Twój (Pański), uniżony (stopień najw.); ¹⁷⁾ **dl.** tj. **dokel** doktor; ¹⁹⁾ **löpitidel** tytuł dyplomowanego starszego nauczyciela; ²⁰⁾ **cif** naczelnik, przewodniczący.

2¹⁾.

Aabybro 1887, novul gid.

Klube vpelas in Lemberg.

Ss. 1. ²⁾!

Egetob ³⁾ ko dans ⁴⁾ mil penedi olsik, in kel logob ⁵⁾ ko gäl gletik, das i klub plo pa-

kam ⁶⁾ volapüka pefünom ⁷⁾ in Galizän. Ose-
dob ⁸⁾ suno ⁹⁾ samadi ¹⁰⁾ bal gaseda obik oles
in kel okañols logön nunis ¹¹⁾ mödik tefü vpk.
in Dän, e tefü kadem ¹²⁾ vpa.

Ko glids ¹³⁾ ladlikün ¹⁴⁾

d. o.

A. plofed ä redakel ¹⁵⁾.

¹⁾ List Duńczyka; ²⁾ Ss. I! tj. Söls löfik!
³⁾ **get** odbiór; ⁴⁾ **dan** podziękowanie; ⁵⁾ **logön**
widzieć, zauważyć; ⁶⁾ **pakam** rozszerzanie;
⁷⁾ **fünön** założyć; ⁸⁾ **sedön** posyłać; ⁹⁾ **suno**
wkrótce; ¹⁰⁾ **samad** egzemplarz; ¹¹⁾ **nun** wia-
domość; ¹³⁾ **glid** pozdrowienie; ¹⁴⁾ **lad** serce;
¹⁵⁾ **redakel** redaktor.

3

Monasterzyska 1887, novul 5id.

O söl löfik!

Danob ole ladliküno plo potakad ¹⁾ ola
de 30|X. a. y ²⁾. Flen ³⁾ alik ⁴⁾ mostepa ⁵⁾ mu-
tom ⁶⁾ lobön ⁷⁾ steifi ⁸⁾ olik, i lä ⁹⁾ obs vola-
püke dakomipön ¹⁰⁾ sifagiti ¹¹⁾. Änunob sekis ¹²⁾

olik i len klub zenodik ¹³⁾ Bayäna ¹⁴⁾, kela kopanal ¹⁵⁾ spodöl ¹⁶⁾ ob binob.

Glidob oli e volapükikis flenis yunik ¹⁷⁾ oba in Lemberg.

Ko lestüm ¹⁸⁾ fulikün ¹⁹⁾.

C. M. dilek ²⁰⁾

löpatidel vlpka.

¹⁾ **potakad** karta pocztowa (korespondentka); ²⁾ **a. y.** tj. **ata yel** tego (roku, b. r.); ³⁾ **flen** przyjaciel; ⁴⁾ **alik** każdy; ⁵⁾ **mostep** postęp (nie zacofaństwo); ⁶⁾ **mutön** musić; ⁷⁾ **lobön** chwalić; ⁸⁾ **steif** dążenie; ⁹⁾ **lä u**; ¹⁰⁾ **dakomipön** wywalczyć; ¹¹⁾ **sifagit** prawo obywatelstwa; ¹²⁾ **sek** skutek (powodzenie); ¹³⁾ **zenodik** cenlny; tra ¹⁴⁾ **Bayän** Bawarya; ¹⁵⁾ **kopanal** członek; ¹⁶⁾ **spodön** korespondować; ¹⁷⁾ **yunik** młody; ¹⁸⁾ **lestüm** poważanie; ¹⁹⁾ **fulikün** pełn (głębokie)e; ²⁰⁾ **dilek** dyrektor.

4

Gorlice 1887 X. 31.

O calablod ¹⁾ palestimöl!

Eliladoböl in gaşeds dö pükat ²⁾ ola, dö volapük, senobok ³⁾ pabligöl ⁴⁾, — aibinöl slo-

pel⁵⁾ vpka — sedön⁶⁾ atoso⁷⁾ calablude pale-
stimöl, obsa «Läbolöd God!»⁸⁾ bälediko polä-
nik⁹⁾, e vipob ole seki gudikün.

Ab mutob notedön¹⁰⁾ das binom zesüdi-
künü¹¹⁾ stabön volapüka-klubi i plo volapü-
kels polänik.

Lä¹²⁾ pöt¹³⁾ at dabegob calablodi pale-
stimöl sedi vka-glamati pötöl¹⁴⁾ in pük po-
länik.

Fino¹⁵⁾ vipöl nog¹⁶⁾ mal¹⁷⁾ seküni¹⁸⁾ in
vobad¹⁹⁾ pa beginöl²⁰⁾
aiblibob ko lestüm

K.

lanedanügenel²¹⁾.

1) **calablod** kolega; 2) **pükat** wykład;
3) **senön** czuć; 4) **blig** obowiązek; 5) **slopel**
zwolennik; 6) **sedön** zasyłać; 7) **atoso** niniej-
szem; 8) „**Labolöd God**“! Szczęść Boże!
9) **bälediko polänik** staropolskie; 10) **notedön**
zauważyć; 11) **zesüdik** konieczny; 12) **lä** przy;
13) **pöt** sposobność; 14) **pötöl** odpowiedni;
15) **fino** w końcu; 16) **nog** jeszcze; 17) **mal**
raz; 18) **sekün** powodzenie (stopień najwyż);
19) **vobad** dzieło; 20) **begin** początek; 21) **lane-**
danügenel inżynier krajowy.

5

Söle Schleyer J. M.
pädel ¹⁾, datuvel volapüka
Konstanz.

Lemberg 1887. dekul 1-id.

O söl ledinitik!

Egetob dipedis ²⁾ ä «Volapükabledi zenodik» e danob ole plo ats ladliküno, Begob oli ał sedön obe gudliküno ola valikis vobukis volapükik plo volapükelasklub kaenelas. Klub at labom nu ba slopelis 80 Tidel binob, Tid vka aijenom in tabled ³⁾ kil efe ⁴⁾: tabled I. in soldel alik 10—12; tabled II. in mundel alik 2—4; tabled III. in vesdel alik 2—4. Danö ⁵⁾ zile ⁶⁾ kaenelas, gletom ⁷⁾ num züpe-las vpka. ko del alik.

Glidob oli ladliküno

aiblibob ko lestüm

kaenel Kornmann S.

vka-tidel ä bisiedel ⁸⁾ vkelas-kluba
kaenelas.

¹⁾ **pädel** proboszcz; ²⁾ **diped** dyplom;
³⁾ **tabled** oddział; ⁴⁾ **efe** a mianowicie; ⁵⁾ **danö**
dzięki; ⁶⁾ **zil** gorliwość; ⁷⁾ **gletön** zwiększać;
⁸⁾ **bisiedel (cif)** prezes.

Przysłowia polskie.

Ptikedavöds polänik,

1. Będzie dobrze, jak złe minie.
Beno obinos, ven bad ofinos.
 2. Cicha woda brzegi rwie.
Vat stilik slitom jolis.
 3. Gość i ryba trzeciego dnia cuchną.
Lusmeloms lot e fit in del kilid.
 4. Nie mów „hop“ aż przeskoczysz!
No sagolöd «hop» jü otubonol!
 5. Nie taki djabeł straszny jak go malują.
Devel no jekik som, äs uti pönon.
 6. Ręka rękę myje, noga nogę wspiera.
Nam nami vatükom, fut futi yüfom.
 7. Piękny żart kiedy bez szkody.
Fased jönik, if nen däm.
 8. Jak sobie pościelisz, tak się wypisz.
Äs obedol, so oslipol.
-

BIBLIOGRAFIA.

- Dir. Bernhaupt** Plägabuk.
- Brandowski** Volapük Grammatik.
— Wörterbuch.
- Einstein** Der kleine Weltsprachecomptoirist.
- Rector Fieweger** Unterrichtsbriefe.
— Tel pükats volapükik al lenadön Ileyera volapüki.
— Mina de Barnhelm (Lessing).
- Hoffmann** Vorschule.
- Iwanowicz** „Volapük“.
- Kornmann** „Kilka uwag o języku światowym“.
- Prof. Kerckhoff** „Volapük“ cours complet.
— Dictionnaire vpk. franç. et franç. vpk.
— Volapük m. Schlüssel.
- Prof. Kniele** Handelskorrespondenz.
— Humoristik.
- Lenze** Die Weltsprache und ihre Bedeutung.
- Lott** „Unterrichtsbriefe“.
— „Übungsbuch“.
- Moser** „Zur Uniwersalsprache“.
- Dr. Obhlidal** „Unterrichtsbriefe“
— **u. Pöschl** Sammlungen von Wörtern u. Gesprächen.

Pflaumer „Internatiouale Handelssprache“.

Prof. Piron „Volapük“.

Schleyer Biblika.

- Das Buch der Wahrheit.
- Grammatik.
- Hauptgedanken meiner öffentlichen Vorträge.
- Kurze vergleichende Grammatik.
- Nur Geist (200 inhaltse. Sentenzen).
- Rimapets (100 Reimsprüche).
- Schlüssel zur Grammatik.
- Schülergrammatik.
- Übungssätze.
- Wörterbuch *) (13.000 Worte).

Schneid Vereinfachtes Volapük.

Schnepper „Volapük“.

Schridde „Volapük-Trichter“.

Stark „Volapük“.

Steiner Eine Gemeine oder Weltsprache.

- Betrachtungen über Volapük.

Strempp Ausstellungen an Volapük.

Toussaint „Volapük“.

Walther „Volapük“.

i t. p.

*)₂ W lutym b. r. wyjdzie nowe wydanie słownika Schleyera, który zawierać będzie **20.000** słów.

C Z A S O P I S M A.

- „**Volapükabled zenodik**“ Schleyer, Konstancya (Baden).
 „**Volapükagased**“ dr. Obhlidal, Wiedeń.
 „**Le Volapük**“ Prof. Kerckhoff, Paryż.
 „**Il volapük**“ Prof. Cassio, Medyolan.
 „**Volapükaklubs**“ Rektor Fieweger, Wrocław (Breslau).
 „**Volapükabled**“ Prof. Aaen, Aabybro (Dania).
 „**El volapük**“ Prof. dr. Iparraguirre, Guadalajara (Hiszpania).
 „**Coaabled volapükelas**“ (Pismo humorystyczne) Schnep-
 per. Monachium.
 „**Tlmabled volapükik**“ Rodek, Puerto Riko (Ameryka).
 „**Musam**“ Schümm Halle a. S.
 9**Volapükisten**“ Säterstrand, Stockholm (Szwecya).

i t. p.

CZĘŚĆ III.

SŁOWNIK POLSKO-VOLAPÜK
i volapüko - polski.

Słownik polsko-volapük.

A.

abonament boned
ach! ag!
adwokat lavogel
akademia kadem
ale ab
Anglia Nelij

aparat plepad
apetyt pötít
apteka pötek
architekt, budowniczy
bumamasel
artykuł (gaz.) laltüg

B.

baczność! kautö!
bądź zdrow! lädyulö!
bardzo vem (o)
bez nen
bezbłędnie nepöko
błąd pök
błagać lebegön
Bóg God

bogaty liegik
ból dol
brat blod
brom bomin
broszura pämb
bravo! bafö!
budowa bum
być binön

C.

cel zeil
cena suäm
charakter kalad
chcieć vilön
chleb bod

chłop feilel, mekel
chwalić lobön
ciepło vamik
cieszyć się gälön (ok)
cnota tug

codzienny vädelik
 córka jison
 ćwiczenie pläg
 cukier jueg
 czarny blägik
 czas tim
 czcić stimön

cześć stim (lestim wielka
 cześć)
 często ofen
 członek kopanal
 człowiek men
 czwartek dodel
 czytać liladön

D.

dać givön
 deszcz lömib, silavat
 dlaczego kikod
 długo lonedo
 do al
 dobrotliwy gudlik
 dobry gudik
 doniesienie lenun
 dostawać getön
 do widzenia denulogö

dowódca cif
 droga süt, veg
 drzewo bim
 dusza lan
 dużo mödik
 dworzec kolei stejen
 dziecko cil
 dzień del
 dziękować danön

E.

echo lek
 elipsa liped

egzamin xam
 egzemplarz samad

F.

fabryka fablöd
 familia famül
 farba köl
 fechtmistrz fegel

fiakier (jednokonny) ba-
 laspan
 fizyka füstüd
 flaszka flad

fortepian pianofod
firma fiam

Francya Flent
fryzura helät

G.

Galicya Galizän
gałgan skäm
gatunek bid
gazeta gased
gdy ven
gdzie (kiöp) kö
geometrya geomet
głęboko dibiko
głowa kap
głupiec fop, stup

godzina düp
golarz balibel
góra bel
gorliwy zilik
gość lot
gospodarz lotel
gratulować benovipön
grubian globel
gruszka bün
gulden flon

H.

hałas luvok
hańba jemod
handel tedam

honor stim
hrabia gab
hymn hüm

I.

i e (ed przed samogł.)
ilość möd, num

inżynier nügenel
iść golön

J.

jabłko apod
jak liko
jakby äs

jeść fidön
jeszcze nog
już ya

K.

kanal kanad	kilka anik
kamień ston	kilogram kil, miglam
kapelusz hät	kobieta, pani vom
kąpiel ban	kochać löfön
katalog lised	kolacya vendelafid
komplement plim	król reg
koń jeval	krowa kun, jixol
korespondentka spoda-	krzesło stul
kad	księgarz bukatedel
kosztować (cena) kostön	książka buk
krajcar klüzüf	kupować lemön
kawą kaf	kwaz züd
kelner bötel	kwiat flol
kiedy kiüp, kitim	kwit kvit

L.

lampa litapol	liczba, numer nüm
las fot	liść bled
lato hitatim	list pened
łatwy nefikulik	litość pid
lekarz sanel	łóżko bed
lichtarz litakip	lubieć löfön

M.

machina parowa ste-	matematyka gletav
majster masel [macin	matka mot
małżeństwo mat	mebel, sprzęt möb
marka mäk	mechanik cinüfel
masło mileg	metr met

miasto zif
mieć labön
mieszkać lödön
miłość löf
módz kanön

modlić plekön
mówić pükön, sagön
musieć mütön
myśl tik

N.

na su
nagroda mesedam
nauka tid
nazywać nemön
nic nos
nie no
nieco bos
niedziela soldel

nieprzyjaciół neflen
nieszczęście neläb
nigdy nevelo
niż, jak ka
noc neit
noga fut
nowy nulik
nóż neif

O.

o dö
obraz mag
oczekiwać valadön
od sis
odchodzić mofagön
oddawać degivön
odjazd motäv
odpowiedź gepük, gesag
odwiedziny visit
oficer fizir
ogień fil
ogłoszenie not

ogólny valemik
ogród gad
ojciec fat
oko log
ołówek stib
osiągnąć rivön
osioł cuk
oszustwo cüt
oto eko
owca jip
owoc fluk
oznaczyć lonön

pacjent päsanel
 palić filedön
 pamiątka lemëm
 pan söl
 panna vomül
 para stem
 pewne zelado
 piątek flidel
 pić dlinön
 piec bakön
 piękny jönik
 pieczeń loet
 pieniądze mon
 pies dog
 pilnie dutiko
 pióro pen
 pisać penön
 piwo bil
 plan disin
 pociąg pospieszny vifa-
 lezug
 początek begin
 początkujący beginel
 podszew butadisöps
 podobać plidön
 podpisany pedisopenöl
 podróż täv
 pogoda stom
 pojęcie stad

P.

Polak Polänel
 polecenie lasig
 pomoc yuf
 poniedziałek mundel
 porachować kalön
 posiadanie lab
 posłuszny lobedik
 posyłać potön, (poczta)
 sedön
 pośpiech spid
 potrzeba ned
 potrzebny zesüdik
 poważanie stüm
 powinszować benovipön
 poznać lesevön
 późno nesuno
 pragnienie nelüm
 prędko vifik (o)
 prezes bisiedel
 profesor plofed
 prośba beg
 prowadzić dukön
 przeciw ta
 przechadzać się spatön
 przed bü, büf
 przeto sikod
 przeziębienie lukalodön
 przybycie köm
 przychodzić kömön

przygoda ventür	przykład sam
przyjaciel fien	przyklepiać klebön
przyjęcie lasum	przynieść deblinön, blinön
przyjemnie pludiko	przyszwa lepiskit
przyjmować lensumön	pytanie säk

R.

radzić konsälön	rosół sup
reguła nom	rozkaz бүд
rektor rekel	rozkazywać бүдön
restauracya staud	rok yel
robić mekön	rozmaity difik
robota vob (mek)	rozumieć kapälön
rodzice pal	ruch muf
roślina plan	rwać slitön

S.

sala säl	śnieg nif
sałata säläd	sobota zädel
scena städ, teat	spać slipön
sekunda sekun	spaźniać się latön (bez ok)
ser fömad	śpiewać kanitön
serce lad	środa vesdel
siostra jiblod	środek zenod
słaby fibik	stan stad
sługa düuan	starzec bäledan
skarb div	stół tab
sklepienie jop	strach tlep
śmierć deil	strumyk bluk
śniadanie göled	sukno klöf

surdut gun
 świadectwo noelüd
 syn son
 szczególnie patiko
 szewc jukel
 szklanka glät

szkoda däm
 szpada den
 szukać sükön
 szwedzki svedik
 świeży flifik

T.

tak si
 talerz smabov
 tam us
 taniec danüd
 technika kaen
 tego pobo
 tłumaczenie lovepolam
 tłumaczyć lovepolön

trafnie valetik
 troska kud
 trudny fikulik
 trzewik juk
 tunel ninoveg
 twarz logod
 tydzień vig
 tytoń tabak

U.

ubierać klotön
 ubogi pöfik
 uczeń julel
 uczyć nauczyć, lenadön
 uniwersytet niver
 urząd cal
 urzędnik calel

urzędnik pocztowy potal
 usilnie dlaniko
 usługiwać bedinön, bö-
 telön
 uwaga bacznosc, senit
 uważnie senitiko
 używać gebön

W.

wał dam
 warsztat vobacem
 węgiel kolat

wiadomo pesevo
 widelec fok
 wiek bäled

więcej luumo
 wiele? limödo (iko?)
 wielki gletik
 wkrótce lesuno
 woda vat
 wołać vokön
 w przeciągu üno
 wracać gekömön
 wskazówka tidam
 wstawać sustanön

wtorek tusdel
 wszystek valik
 wybór seväl
 wychodzić pubön, segolön
 wyjątek sesum
 wymowa sepük
 wynająć fökodutön
 wynalazek datuv
 wysoki geilik
 wywóz sesed (am)

Z.

z se
 ząb tut
 zacząć beginön
 żądać desidön
 zadanie sugiv
 żaden nonik
 zadowolony kotenik
 zajmować się jäfön
 zakład stid
 żałować pidön
 zamyślony siämöl
 zapałka filäb
 zaproszenie vüdam
 zarabiać melidön
 żart böf, cog
 zasyłać, posyłać sedön
 zauważyć notedön

zawsze egelo
 zdrowie saun
 zdrowy saunik
 zegar glok
 że das
 zieloność glün
 zima nifatim
 zimno kalodik
 znaleźć tuvön
 znany pesevik
 zobacz! ekö!
 zwierzę nim
 zwilżać vatön
 zwolennik slopel
 życie lif
 życzenie vip

Słownik volapüko-polski.

A.

à! ha!	alsò przeto
ab ale	anik kilka
àg! ach!	apul, folul kwiecień
aikitim kiedykolwiek	as jak
aikö gdziekolwiek	as sam n. p.
alík każdy	ateflano po tej stronie

B.

ba nieco, około	beginal przedsiębiorca
bad złe	begino z początku
bagaf paragraf	begön prosić
bàk pieczywo	bekipön zatrzymać
bakön piec	bel góra
bäled starość	ben łaska
bäledan starzec	benemön nazywać się
balif zgoda	beno dobrze
balsetelad tuzin	benod dobrodziejstwo
balüdo wpierw	benoton harmonia
bäset kosz	benovip (am) gratulacya
bed łóżko	bi ponieważ
bedastof pościel	bib biblia
bedünön usługiwać	bid gatunek
begin początek	bièn pszczoła

bienadom ul	blonik brunatny
bif (ü) przed (miejscowo)	blud krew
big grubość	bluf próba
bigafined kciuk	blüf doświadczenie
bil piwo	blünön dostarczać
bilel piwowar	boàd drzewo
bilièt bilet	böb sakiewka
bim drzewo (rosnące)	böd ptak
bimalam konar	bög szafa
binel istota	bos nieco
bipük, bivöds przedmowa	bov misa
bit postępowanie	büdön rozkazywać
bizugik doskonale	buk książka
bläg czarność	bük druk
blef krótkość	bukaselam nakład
blein ciemnota	bukated księgarnia
blig, söt obowiązek	bukel autor
blim urządzenie	bum budowa
blit spodnie	bumot budynek
blòd brat	bunön skakać
blöf dowód	but but

C.

cäd znakomitość	cel czereśnia
cäf chrząszcz	cem pokój
cal urząd	cif naczelnik, przewodni- czący
cäl posada	cil dziecko
calel urzędnik	cin machina
can towar	cinel inżynier mechanik
cedön uznać	

cinüf mechanika	cödik sprawiedliwy
cöd sprawiedliwość	cog żart, humor
cödacal sąd	cuk osioł
cödat wyrok	cüt (am) oszustwo
cödel sędzia	

D.

da przez (kierunek)	del dzień
daduk wychowanie	delidik drogi, kosztowny
dadukäb wychowaniec	dem (ü) z powodu
daduköp pensionat	demanön żądać
daeg pomroka	denu znowu
dal pozwolenie	depad depesza
dalam pełnomocnictwo	desidön żądać
dalön potrzebować	desin zamiar przedsięwzię-
däm szkoda	cie
damat dramat	det prawica, prawa ręka
dan podziękowanie	Deut Niemcy
danemön mianować	devod nabożność
danüd taniec	diamin dyament
Danüb Dunaj	dib głębokość
das że	difik rozmaicie
dät aby	dig godność, wartość
dät data	dikod sprzeczka
datuv wynalazek	dil część
datüvön odkryć	dilam podział
dèb wina	din rzecz
def niedostatek, ubóstwo	dinit stopień, godność
deil śmierć	diped dyplom
dèk ozdoba	disin plan
dekul grudzień	disopenäd podpis

distukön zburzyć	dub przez, za pomocą
div skarb	düf twardość
dlat drut	dugön kierować, prowa- dzić
dled bojaźń	duk dowództwo
dlenön płakać	dülin stal
dlimön śnić	dun czyn
dlin napój	dün usługa
dlinapet toast	dünal minister
dödel, czwartek	dunam czynność
döf błąd	dünan służący
dog pies	dünät ministeryum
doküm dokument	dünel parobek
dol ból	dunön działać
döl idea, myśl	dünön służyć
dom dom	düp godzina
domo w domu	dut pilność
domoi do domu	dutlik pilny
dot wątpliwość	
dü podczas	

E.

è i (przed samogł. ed)	em razem
eb właśnie	en ztąd
efè a mianowicie	evelo kiedyś
egelo, ai zawsze	eventuo ewentualnie
elso przedtem; zwykle	

F.

fà przez, za pomocą	fad nitka
fàblüd fabryka	fag (am) odległość

fal przypadek	Fikop Afryka
falön paść	fikulik ciężki
fam sława	fil ogień
famül familia	filäb zapałka
fan połów, łowy	filod bojaźń
fased dowcip	fim moc
fasedel dowcipniś	fin koniec
fat ojciec	fined palec
fatän ojczyzna	finedil mały palec
fatel dziadek (ojciec ojca)	fit ryba
fe mianowicie	fizir oficer
feb rzemiosło	flad flaszka
febul, telul luty	flagön żądać
fed związek	flam płomień
feif piszczałka	flan strona
feifam gwizd	flänik franko
feil rola	flapön bić
feit kłótnia	flęd fracht
fek afekt, drażnienie	flen przyjaciel
fel pole	flenik grzecznie
fen zmęczenie	Flent Francya
fesed posyłka	flidel (mälüdel) piątek
festun wieniec	flif świeżość
fiäm firma	flit lot
fib słabość	flod mróz
fid jedzenie	flol kwiat
fidön jeść	flon gulden
fièd wierność	fluk owoc
tif febra	flukik żyzny
fig figa	flukatim jesień

flum rzeka	fonad studnia
flut flet	fop głupiec
foetik dziki	fösefön ubezpieczyć
fogin obczyzna	fot las
foginel obcy	fotogafad fotografia, obraz
fögiv (am) przebaczenie	fov ciąg dalszy
fok widelec	fovik szybko
fölön zauważyć przestrze-	foviko natychmiast
folüm kwartet [gać	füd kiedyś
fom forma	fug ucieczka
föm kształt	füg figura
fömad ser	funön zabijać
fomam tworzenie	fünön założyć (np. towa-
fon źródło	rzystwo)
fön piec	fut noga

G.

gab hrabia	geil wysokość
gaböp hrabstwo	gel organy
gad ogród	gem rodzeństwo
gadel ogrodnik	gepük odpowiedź
gäl radość	gesag odpowiedź
Galizän Galicya	get odbiór, przyjęcie
gälod przyjemność	gevön udzielić
gälokön cieszyć się	gif odlew
gased gazeta	git prawo
gasin gaz	giv dar
geb (am) zastosowanie	givön dawać
gebön używać	givön vobi zatrudniać
gef naczynie	glad lód

glam gram
 glamat gramatyka
 glät szklanka
 glätel szklarz
 glatik (o) bezpłatnie
 glem zboże
 glen żyto
 glet wielkość
 gletav matematyka
 gletön powiększać
 glezif miasto główne
 glid pozdrowienie
 globel grubian
 glofam wzrost
 glok zegar
 glök dzwon
 glolik wspaniały
 glüg kościół
 glun grunt, ziemia
 glün zieloność
 glüned jarzyny

God Bóg
 gödel ranek
 gok kogut
 gol chód
 göled śniadanie
 golin złoto (Au)
 golön isć
 gon bieg
 gön łaska
 gönel protektor
 govel zarządca
 gud dobroć
 gudlik dobrotliwy
 gued majątek, dobro
 gun surdut
 gunil surducik
 gustul jölul sierpień
 güt gust, smak
 gutön pokosztować
 güv wynagrodzenie
 güvön wynagradzać

III.

hap arfa
 hät kapelus
 hel włos
 helad peruka
 het nienawiść

hit gorąco (to)
 hitatim lato
 hol godzina (drogi)
 horit horyzont
 hüm hymn

I.

i także	is tu
ibò ponieważ	itöf samodzielność
in w, do	

J.

jad cień	jin blask
jafad stworzenie	jison córka
jafön stwarzać	jit koszula
jainil sznur	jol brzeg, nadbrzeże
jalep napięcie	jölagul ośmiobok
jap ostrze	jön piękność
jek strach	jöt zakończenie
jel schronienie	jü do
jem wstyd	jueg cukier
jep trzoda	juegil cukierek
jepel pastuch	juk trzewik
jeval koń	jul szkoła
jiblod siostra	jünu dotąd
jidünel służąca	jut strzał
jigok kura	jutel strzelec
jiman kobieta	

K.

kàd karta	kal rachunek
käd kassa	kalad charakter
kädik gotówka	kaladäl stałość charakteru
kaed mapa	kälam kuracya
kaf kawa	kaled kalendarz
kaföp kawiarnia	kalod zimno (to)

kalön rachować, porachować	klöf sukno
kam płaszczyzna	klon korona
kamadel kamrad	klop żniwo
kan sztuka	klot suknia
kanit śpiew	klu przeto
kanitel śpiewak	klub klub
kanitem pieśń	kludam wniosek
kanitön śpiewać	klüm klimat
kanön módz	kluzif krzyż
kap głowa	klüzüf krajcar
kapäl rozum	ko z (przed o ke)
kapälön rozumieć	kö gdzie
kapel kapitan	köb grzebień
kat kot	kod przyczyna
katad kapitał	ködüt wynajm, czynsz
katadel kapitalista	kof szyderstwo
katolel katolik	köl farba
kinän państwo	köm przybycie
kiplad ? gdzie (kiöp ?)	komedön polecieć
kipön trzymać	komfed kufer
kis ? co ?	komip walka
kit kwit	kömön przychodzić
kitam pokwitowanie	komot gmina
klad klasa	kompan kompania (wojska)
klif skała	kön moneta
klig wojna	konfid zaufanie
klil jasność	konön opowiadać
klin czystość	konsäl rada
klöd wiara	konsefön zachować, konserwować

konsien	sumienie	kot	powód główny
konzed	koncert	koten	zadowolenie
kop	ciało	kötön	krajać
kopanal	członek	köv	koperta
kopanöm	towarzystwo	krüt	krytyka
koped	miedź	küb	sześcian
kos (o)	przeciw	kübad	kostka
kösel	kuzyn	kud	troska
kösitön	zachowywać się	kuk	kuchnia
(bez ok)		kul	kolej
kösöm	nawyczka	kun	krowa (jixol)
kösömik	zwykle	kusad	oskarzenie
kostön	kosztować (cena)	kut	dwór (świta)
kösumön	zużywać		

L.

lä u,	obok	laf	połowa (teldil)
lab	własność, mienie	lafab	alfabet
läb	szczyście	lafik	pół
läbad	błogosławieństwo	lai	zawsze
labem	majątek	lain	welna
läbo	szczęśliwym trafem	laltig	rodzajnik
labön	mieć	laltüg	artykuł dziennikar- ski
lad	serce	lam	ramię
läd	pani, dama	läm	szynka
ladäl	usposobienie	lamafleg	łokieć
ladet	adres	lan	dusza
ladlik	serdeczny	län	kraj, krajobraz
lädyul	do widzenia	laned	grunt uprawny, rola
lädyulö!	bądź zdrow!		

lanel anioł	lemacem sklep
lanim odwaga	lemän reszta
lapin łup	lemem pamiątka
lasig polecenie	lemik do sprzedania
lasum przyjęcie	lemön kupować
lät ostatni	lenun doniesienie
latin łacina	leo wcale
lautel autor, powód	leod porządek
leböb bank, giełda	lep małpa
lebüd przykazanie	lepükön zapewniać
led czerwona farba	lesagön twierdzić
Ledamel morze czerwone	lesevön poznać
ledik czerwony	lesi! tak jest
leflum strumień	lestim cześć (wielka)
leflüm prąd elektryczny	lestimön czcić
lefüd wschód	letab tablica
Lefüdän orient	letedel kupiec (en gros)
legivön darować	letön puścić
legivot upominek	leüd ryż
legletik bardzo wielki	leül olej
leigik równy	levem (o) nadzwyczaj
leigo również	levip tęsknota
leil mila	leyan drzwi, brama
lein lew	liän wiersz
leitik lekki	liät litr
lekan sztuka	lib wolność
lektin elektryczność	lied cierpienie, smutek
lel żelazo	lieg bogactwo
lelod kolej żelazna	lien linia
lem kupno	liev zając

lif życie	löf miłość (ladäl)
lifö! niech żyje!	log oko
liköf jakość	lög kość
lil ucho	logad wzrok
liladel czytelnik	logedön spozierać
lilön słyszeć	logik widoczny
limep cesarz	logön widzieć
limödöf ilość	lok zwierciadło
lin pierścień	lol róża
linad zawartość	lom ojczyzna
lineg język	lömib deszcz (silavat)
linkip (lotel) gospodarz	lömin element
lino naokoło	lon prawo
lisan rozsądek	lön własność (lab)
lised katalog	lonam przeznaczenie
lit światło	loned długość
litab świeca	lonik prawny
litam okno	lonön oznaczyć
litamajöt okiennica	lönön należeć (do)
literated literatura	löpikünel pułkownik
literatel literat	Löstakin Austria
liv (am) uwolnienie	lot gość
lob pochwała	loted hotel
lobedön słuchać, być po- słusznym	lovepenäd napis
lobum sława	lovepolön tłumaczyć
lobün cena, najw. sława	lü! słyszysz tam! hej!
löd pomieszkanie	lub mniejszość
loegön zauważyć	lublod brat przyrodni
loet pieczeń	lucem poboczny pokój
	lüg żaloba

luib koło
 lunaf czółno
 lupükön gadać
 Lusän Rosya

lut powietrze
 lüvok zawołanie
 lüxam zbytek
 luzin knot

M.

maf miara
 mag obraz
 magad magazyn
 maget magnet
 magif wspaniałość
 maglik obrazowo
 maj! majö! majsz!
 mäk marka
 malad choroba
 maladöp szpital
 malit targ
 man mąż
 manif otwartość
 masel majster
 mat związek małżeński
 mated wesele
 matel małzonek
 mayed majestat
 me zapomocą
 mebön przypomnieć
 med środek
 medin medycyna
 meid łąka
 meil mąka

mekön robić
 melid (am) zasługa
 melod melodya
 mem pamięć
 men człowiek
 menad ludzkość (świat)
 menodön poprawiać
 mesed wynagrodzenie
 met meter
 metal metal
 mied granica
 mielakek piernik
 miel miód
 miglam (kil) kilogram
 migön mieszać
 mileg masło
 milig mleko
 miligapin śmietana
 milit wojsko
 milmet kilometr
 min minerał
 minut minuta
 misalad litość
 mit mięso (pokarm)

mö! precz!	mud usta
möb mebel, sprzęt	müed miękkość
mod metoda, maniera	muf ruch
möd ilość	mug mysz
mödik dużo	mul miesiąc
mög możliwość	mül młyn
mölod morderstwo	mun księżyc
mon pieniądz	musam zabawa
mön mur	musig muzyka
mostep postęp	müt przymus
mot matka	mütön przymuszać, zmu-
motäv odjazd	się
motel dziadek (ojciec matki)	mutön musieć

N.

nad igła	nedan niewdzięczność
naf okręt	nedeil (lif) życie
näg szycie	nedeilöf nieśmiertelność
naköm przybycie	nedelidik tanio
nam ręka	nedet lewica
näm siła	nedön potrzebować
nämü na mocy	neflen nieprzyjaciel
namun rzemiosło	neif nóż
nanam powiątek (poczt.)	neit noc (nedel)
nat natura	nek nikt
nataw nauka przyrodnicza	nekotenik niezadowolony
nebel dolina	neläb nieszczęście
nebuko na pamięć	neletön przeszkodzić
ned potrzeba	nelfan słoń

nelonedo niedawno	nog jeszcze
nelumik suchy	nög jajo
nelüm pragnienie	nök wuj
nem imię	nökeb szyja
nemögik niemożebnie	nol umiejętność
nenum mnogość	nolön wiedzieć
nepesevik niewiadomy	nom reguła
nepükön milczeć	nonik żaden
nes bez	nonön kłamać, przeczyć
nesiön zaprzeczyć	nos nie
nestimön pogardzać	nosam zniszczenie
net naród	nosanum zero
netug niecnota	noslik nieużyteczny
nevelad kłamstwo	nosön zniszczyć
nevelat fałsz	not obwieszczenie, anons
nid blask	nöt orzech
nif śnieg	notam uwaga, (NB. nota-
nifatim zima	bene)
nifos śnieg pada	notedön zauważyć
nig atrament	notik wiadomo
nil bliskość	notön ogłosić
nim zwierzę	nud nos
nimaf zwierzę ssące	nüdik goło
ninlödel mieszkaniec	nuf dach
ninöf zawartość	nul nowość
ninoveg tunel	nulüd pożywienie
ninsäd inserat	nulüdam utrzymanie, wy-
nisul wyspa	chowanie
no nie	nulüdät pensjonat
nob szlachetność	num liczba

nüm numer
numat cyfra
numön liczyć

o! o!
ofen często
ok się
öned pod (podany)

pädel proboszcz
pag wieś
pagel wieśniak
päked pakiet
päkem pakunek
pakludön wnioskować
pakön rozszerzać
pal rodzice
palef pokrewieństwo
pam palma
päm broszura
panemön nazywać się
pänön malować
pap papier
patik szczegółowo
ped prasa
pedam pressya
pelön zapłacić, pokryć
pen pióro

nun wiadomość
nunal posłaniec
nunod sprawozdanie

O.

os binos (o. b.) to jest,
mianowicie
otul, balsul październik
ové nad (miejscowo)

P.

penöd pismo
pened list
penedo listownie
penön pisać
pet przysłowie (püked)
pi niegdyś
pianofod fortepian
pid litość, żal
pin tłuściość
pip fajka
pla zamiast
plä oprócz
plad miejsce, plac
pläd futro
pläg ćwiczenie
plak doświadczenie
plan roślina
planet planeta
planön sadzić

pled gra	polön nosić
pleid дума	pölub pomyłka
plek modlitwa	pölüd zguba
plem naczynie	pom owoc
plen płaszczyzna	pon most
plepalön przygotować, uzbrajać	pön kara
plidöf grzeczność	pönit skrucha, żal
plied nadgroda (pochwała)	pop naród (net)
plisen terażniejszość	pöp papier
plisip zasada	pöpem zeszyt
plofed profesor	pos po (czasowo)
plog wzór (pisma)	pösod osoba
plogam program	pot poczta
plokud staranie	pöt sposobność
plon skarga	potakad pocztowa karta
plovin prowincya	potamon porto
plu więcej	pötek apteka
plü po największej części	pötet kartofel
plum olów	pötit apetyt
pluo czem więcej	pötön przystoi
pöded krochmal	pötüt głód
poed poezya	präm premia
pöf ubóstwo	psam psalm
pöfüd korzyść	püb nakład
pok kieszeń	püblig rzeczpospolita
pök błąd	publüg publiczność
Polän Polska	pud dyscyplina
polänel Polak	püd spokój
pölig niebezpieczeństwo	püdö! spokój! cicho!
	püdön zadowolnić

püf proch, kurz
 pug bitwa
 pük mowa
 pükat wykład
 pükot rozmowa

pul chłopiec
 pülik nieznaczný
 pun pięść
 pün punkt
 pur proch (strzelniczy)

R.

(Rzadkie w języku światowym).

rabat rabat
 rät zagadka
 redak redakeya
 reg król
 rel religia
 relön być pobożnym

rig początek
 rigal oryginał (człowiek)
 rigel autor, powód (lautel)
 rüb zepsucie
 Rumän Rumunia

S.

sa z, obok
 sab piasek
 saed siodło
 sak wór
 säk pytanie
 säkön pytać
 sal sól
 säl sala
 säläd sałata
 sam przykład
 samad egzemplarz
 samöd na przykład
 san zbawienie
 sanel lekarz

satik syt
 satin jedwab
 säto dość
 saun zdrowie
 sav ratunek
 se z
 sed export, wywóz
 sedam posyłka
 sedilön rozdawać, podzielić
 sedön posyłać
 sef pewność
 segiv wydatek
 segivam wydanie, nakład
 segol wychód

seilön milczeć	smek gust
seit położenie	smil śmiech
sek rezultat	smok dym
sel sprzedaż	smokel palacz
selän zagranica	snek wąż
sem gdzieś	so tak, zatem
sen uczucie	sö! trzymaj gębę!
senitön uważać, zauważyć	sob mydło
seo zewnątrz	sod lecz
sepük wymowa	sof łagodność
sesum wyjątek	sog towarzystwo
sev wiadomość	sök chrząszcz
seväl wybór	sol słońce
si tak	söl pan
siadön sadzić	solat żołnierz
siäm myśl, sens	son syn
sibin egzystencya	sosit kielbasa
sibinel jestestwo	sot gatunek
sid nasienie	söt powinność
sien zmysł	spad miejsce, przestrzeń
sif obywatel	spat przechadzka
sil niebo	spel nadzieja
silavat deszcz	spid pośpiech
sin grzech	spod korespondencya
siön potakiwać	spodakad korespondentka
sis od	stab podstawa
sit system	stad stan, położenie
skit skóra	stäjen stacya (kolei)
slaf niewolnik	stam pień
slip sen	stäm źródłosłów

stan stanowisko	stüm poważanie
staud restauracya	stup głupota
stedik prosto	su na
steifön starać się	suam suma
stejen dworzec kolei	suäm należytość, kwota
stel gwiazda	süd obyczaj
stem para (wodna)	sudik głuchy
stemacin parowa machina	suem pojmowanie
stenogaf stenografia	suemad pojęcie
stenüd moc	süenön namyślać się
step krok	suetön pocić się
stib ołówek	sufön znosić, nawidzieć
stid zakład (naukowy)	sugif (am) zadanie, na-
stil cisza	klad
stim cześć	suk następstwo
stit zakład, urządzenie	sükön szukać
stitam instytucya	sül niebo
stof materya (sukno)	sulüd południe (s)
stöf materyał	sun (o) wnet
stök piątro	sup rosół
stol słoma	susö! na nogi!
stom pogoda	sustanön wstawać
stomag żołądek	süt droga
ston kamień	sval jaskółka
stonabük litografia	svefin (S) siarka
stopö! stój!	svid słodkość
stud studyum	svidik słodki
stul krzesło	svidlik słodkawy
stum instrument, narzę-	svimön pływać
dzie	svin świnia

T.

ta przeciw	ten (am) ciągłość
tab stół	tenal wieczność
tabak tytoń	tep burza
tabaked tabaka	ti prawie
tadilo przeciwnie	tid nauka
tädö! uważaj! baczność!	tidadüp godzina lekcyi
tael przeciwnik	tidastid zakład naukowy
taif taryfa	tidel nauczyciel
taked spokój	tièd herbata
tal ziemia	tifel złodziej
talaleül nafta	tik myśl (siäm)
talav geografia	tikäl pomysł
tälen talent	tim czas
Talop Australia	tlod pociecha
tän wtedy	töb mózół trud
tanön wiązać	töbo zaledwie z trudem
täp tapety	tom męka
tat państwo	tömet upadek
täv podróż	ton dźwięk, ton
te tylko	tonab litera, głoska
teat teatr	tonod dźwięk, głos
ted handel	top miejsce, plac
tein cegła	tub beczka
teläb bliźniak	tudel dziś
teladel krawiec	tug cnota
telegaf telegraf	tugedik razem
telegam telegram	tu mödik za wiele
telyesdel przedwczoraj	tün blacha

tut ząb
tutadol ból zęba

tuvel znalazca
tuvön znaleźć

u albo, lub (ud, üd)
üf tak dalece

U.

üno w przeciagu
us tam

va czy
vab wóz
vadat kwadrat (folafian)
vädelik codziennie
vaet sok
vaf broń
vafön uzbrajać
vag próżnia
väk wosk
vakanüp ferye
val wszechświat
väl (am) wybór
valad oczekiwanie
valemik ogólny, uniwersalny
valik wszystko
valüd moc
vam ciepło
vanlik nadaremnie
vat woda
vät ciężar
vätimo zawsze

V.

vätopo wszędzie
vatükön myć
veg droga
vegam jazda
veit odległość
vekömön przywitać
velat prawda
vem (o) bardzo
ven gdy
vendel wieczór
vendelafid kolacya
venod trucizna
venud powab, piękność
vesüd zachód
vet ciężkość
vid szerokość
vien wiatr
vifik prędko
vig tydzień
vikod zwycięstwo
vil wola
vilgin dziewica (jiyunel)

vilik chętny	vöb zarobek
vilön chcieć	vobuk dzieło, książka
Vin Wiedeń	vöd słowo
vin wino	vög głos
vindit zemsta	vok zawołanie
vinditik mściwy	vol świat
violin skrzypce	völ ściana
vip życzenie	völad wartość
vised mądrość	vom pani
visit odwiedziny	vomül panna
vit (am) unikanie	vön nigdyś
vitim ofiara	votön odmienić
viud stan wdowi — el	vul korzeń
wdowiec	vum robak
vo prawdziwie	vun rana
vob robota	vut wściekłość

X.

xab oś	xol wół
xam (am) egzamin	xülogaf drzeworytnictwo

Y.

ya już	yesdel wczoraj
yad podwórze	yi! ruszaj!
yag polowanie	yof wesolość
yan drzwi	yu! na pomoc!
ye przecież (yed)	yub radość
yel rok	yuf pomoc
yelafoldil kwartał	yufön pomagać

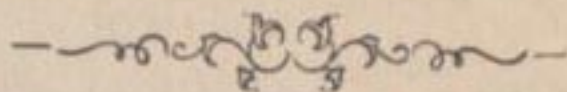
yufü z pomocą
yul przysięga

Yulop Europa
yun młodość

Z.

zà około
zàd delikatność
zäl uroczyść
zàn kłótnia
zelad pewność
zelik uroczyście
zendelafid objad
zenod środek
zesüd potrzeba
zib potrawa
zid przypadek, awantura
zif miasto

zigad cygaro
zil gorliwość
zivet cywilizacya
zo naokoło
zöt kartka, kwitek
zu oprócz tego
züd kwas
zug pociąg
züm koło, otoczenie
zun gniew
züpel zwolennik
züt cytra

SPIS RZECZY.

I. Alfabet i wymawianie	5
II. Rodzajnik (ji—; os—; om—;)	6
III. Rzeczowniki	7
a) żywotne	7
b) nieżywotne	7
c) zmysłowe	7
d) umysłowe	7
e) imiona własne	8
f) imiona pospolite	8
g) rzeczowniki zdrobniałe (—il, —ül, sma—)	8
Końcówka el	7
„ äl	7
„ av	8
„ öp	8
Przyrost lu	8
„ le	8
Deklinacya	9
Wyrazy złożone (a, as, i, o)	9
IV. Przymiotnik (ik lik nik sik)	10
Stopniowanie	11
V. Liczebnik	12
1) Liczebniki główne (bal, tel....)	12
2) „ porządkowe (id)	13

3) Liczebne przysłówki porządkowe (ido)	13
4) Liczebniki podziałowe (a)	13
5) „Adverbia numeralia“ (na)	14
6) Wyrażenia kończące się na nalik	14
7) Liczebniki wielorakie (ik)	14
8) Rzeczowniki liczebne (èl, dil)	14
9) Czasowniki liczebne (ön)	15
VI. Zaimki	15
1) osobiste (ob, ol)	15
2) dzierżawcze (ik, a)	16
3) wskazujące (ut...)	16
4) pytające (kim?)	16
5) względne (kel)	16
6) nieoznaczone (on ek...)	17
Rodzaje (ji—, —os)	17
VII. Czasownik (ön)	18
Osoby: —ob, —ol, —om...	18
Czasy: ä—, e—, i—, o—, u—	18
ai—, äi—, ei—, ii—, oi—, ui—	18
pa—, pä—, pe—, pi—, po—, pu—	18
Tryby: —öd, —öl, —ös, —öv, —öx, —öz	18
Forma pytająca (li—)	20
VIII. Przysłówki (—ik, —iko)	21
IY. Przyimki	24
X. Spójniki	25
XI. Wykrzykniki	26
Przecinkowanie	26
Błędy, których wystrzegać się należy	27
Uchwały kongresu międzynarodowego w Monachium (6—9 Sierpnia 1887)	27

CZĘŚĆ II.

Przykłady do tłumaczenia	31
Klucz	38
Przykłady stylistyczne	45
Przysłowia polskie	51
Bibliografia.	52

CZĘŚĆ III.

Słownik polsko-volapük	57
„ volapüko-polski	67

A. Strona czynna (dunafom)

B. Str. bierna (sufafom).

	Czasy (tüps)	a) Tryb oznajmujący (jenabid)	b) Tryb warunkowy*) (stipabid)	β) Sposób życzący (vipabid)	c) Tryb łączący (mniej używany) (mögabid)	d) Tryb rozkazujący (budabid)	δ) Tryb rozkazujący (wzmocniony) (lebüdabid)	Imiesłowy (ladyekabids)	Czynność długotrwała*) (paitüp)	a) Tryb oznajmujący (jenabid)	
1.	Czas teraźniejszy patüp	löföb ja kocham	löfoböy kochałbym	kanobös obym mógł	labob-la gdybym miał	gololöd! idź! (ty)	gololöz! ruszaj!	löföl kochając lub ko- chający	aïdlinob pijam	papenob bywam pisany	W podobny sposób tworzą się i inne tryby strony biernej.
1.	Czas przeszły niedokonany pätüp	ävaladob czekałem	älöfoböy	äkanobös	älabob-la	ägololöd!	ägololöz!	älöföl	äïdlinob	päpenob byłem pisany	
2.	Czas przeszły dokonany petüp	epenob napisałem	elöfoböy	ekanobös	elabob-la	egololöd!	egololöz!	esägonöl zbiegły-a-e	eidlinob	pepenob zostałem napisany	
3.	Czas zaprzeszyty pitüp	idunob czynilem był	ilöfoböy	ikanobös	ilabob-la	igololöd!	igololöz!	idunöl uczyniwszy	iïdlinob	pipenob napisałem się był	
1.	Czas przyszły niedokonany potüp	okanitob będę śpiewał	olöfoböy	okanobös	olabob-la	ogololöd!	ogololöz!	olöföl mający-a-e kochać	oidlinob	popenob będę pisany	
2.	Czas przyszły dokonany pütüp	uvegob pojadę	ulöfoböy	ukanobös	ulabob-la	ugololöd!	ugololöz!	ulöföl	uïdlinob	pupenob zostanę napisany	

*) löfoböx powinieniem kochać (mniej używane).

*) Dla strony biernej będzie: paidlinob, päïdlinob